

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 249/2025-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Patrikom Holingom, Hrnčiarska 2/A, Košice, proti postupu a rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 15Sa/18/2021 z 11. mája 2023 a proti postupu a rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Ssk/134/2023 z 30. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) označeným postupom a rozsudkom krajského súdu (ďalej aj „správny súd“) v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu vo veci nepriznania vdovského výsluhového dôchodku a označeným postupom a rozsudkom najvyššieho správneho súdu v konaní o kasačnej sťažnosti sťažovateľky, ktoré navrhuje zrušiť. Súčasne požaduje priznať primerané finančné zadost'učinenie a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka je vdova po profesionálnom vojakovi slob. [REDACTED], ktorý utrpel smrteľný úraz 5. októbra 2008 pri športovom potápaní (šnorchlovaní) počas jeho vyslania mimo územia Slovenskej republiky vo vojenskej operácii OSN UNFICYP na Cypre (vo funkcii starší vodič). Žiadosťou o vdovský výsluhový dôchodok, ktorá bola doručená Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) 7. mája 2009, sťažovateľka žiadala priznať dôchodkovú dávku od 5. októbra 2008. V konaní o dávke výsluhového zabezpečenia bolo podstatným posúdenie spornej otázky, či podľa § 46 písm. b) zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z. z.“) nebohý manžel sťažovateľky

zomrel v dôsledku služobného úrazu (§ 29 zákona č. 328/2002 Z. z.), alebo k úrazu došlo počas prestávky v službe a či vzhľadom na podmienky výkonu služby vodičov vo vojenskej operácii OSN UNFICYP na Cypre k úrazu nedošlo pri vykonávaní činností obvyklých v čase prestávok v službe (potápanie alebo šnorchlovanie).

3. Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia rozhodnutím z 20. apríla 2021 rozhodol, že sťažovateľke vdovský výsluhový dôchodok nepriznáva pre nesplnenie podmienky ustanovenej v § 46 písm. b) zákona č. 328/2002 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2008. Na odvolanie sťažovateľky Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, sekcia ľudských zdrojov (ďalej len „žalovaný“) rozhodlo 26. júla 2021 tak, že odvolanie zamietlo.

4. Sťažovateľka sa následne žalobou doručenou krajskému súdu domáhala vyslovenia nezákonnosti rozhodnutí správnych orgánov, ktoré neuznali, že jej zosnulý manžel zomrel v dôsledku služobného úrazu. Krajský súd napadnutým rozsudkom žalobu sťažovateľky zamietol. Nestotožňujúc sa s námietkou sťažovateľky o nedostatočne zistenom skutkovom stave a nesprávnom právnom posúdení konštatoval, že zosnulý manžel sťažovateľky v čase smrti neplnil ani funkčné povinnosti, ani rozkazy veliteľa, teda nevykonával žiadnu činnosť v zmysle § 29 ods. 1 a 2 zákona č. 328/2002 Z. z. v čase po splnení čiastkového služobného rozkazu a vykonával športovú činnosť v rámci osobného voľna.

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala kasačnú sťažnosť podľa § 440 ods. 1 písm. f) a g) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“). Po vymedzení predmetu kasačného konania, mnohvrstvej chronológie administratívneho konania a konania pred správnymi súdmi od roku 2009 a po analýze celého spektra najmä listinných dôkazov najvyšší správny súd dospel k záveru, že k smrteľnému úrazu nebohého manžela sťažovateľky došlo v rámci osobného voľna (mimo služobného času v nedeľu) v rámci voľnočasových aktivít pri kúpaní s [REDAKOVANÉ] v nechránenej časti mora (niekoľko metrov vzdialenej od oblasti vyhradenej pre kúpajúcich) ako dôsledok zrážky s motorovým člnom pobrežnej hliadky. Vzhľadom na uvedené skutočnosti bola kasačná sťažnosť sťažovateľky napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu podľa § 461 SSP ako nedôvodná zamietnutá.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka tvrdí, že úmrtie jej zosnulého manžela je úmrtím vojaka v misii, ktorý zomrel v dôsledku služobného úrazu, a preto má ako vdova po profesionálnom vojakovi nárok na vdovský výsluhový dôchodok. V prospech tejto hypotézy argumentuje takto:

- a) zo strany jej nebohého manžela nedošlo k porušeniu žiadnej povinnosti či právneho predpisu;
- b) k jeho úmrtiu došlo zavinením cudzej osoby;
- c) ako vodič bol 24 hodín k dispozícii svojmu veliteľovi a musel byť kedykoľvek pripravený na splnenie jeho pokynu;
- d) na miesto úrazu sa ako vodič kontingentu dostal pri plnení služobnej úlohy (s poukazom na záznam o úraze profesionálneho vojaka z 10. októbra 2018 a správu úrazovej komisie z 10. októbra 2008);

e) šnorchlovanie (plávanie či potápanie) sú činnosti obvyklé v čase prestávok v službe vodičov počas čakania na veliteľa (s poukazom na názor najvyššieho súdu pri rovnakom skutkovom a právnom stave veci v rozsudku sp. zn. 7Sžso/80/2021 z 31. júla 2012).

7. Správnym orgánom a krajskému súdu vytyka nedostatočne zistený skutkový stav veci (najmä pre nedodržanie pokynov najvyššieho súdu v rozhodnutí sp. zn. 7Sžsk/2/217 z 30. mája 2018), nevysporiadanie sa so všetkými námietkami sťažovateľky a nedostatočné odôvodnenie svojich rozhodnutí. Osobitne namieta:

- a) príklon správnych orgánov a správnych súdov k alibistickej a tendenčnej výpovedi [REDAKOVANÉ]
- b) alibistické spochybňovanie DUTY jazdy 5. októbra 2008 vyznačenej na relevantnom a rozhodujúcom dôkaze TRIPTICKET;
- c) opomenutie zo strany správnych orgánov vyjadriť sa k duplicitne vyhotovených dôkazom – Správy o vyšetrení služobného úrazu z 10. októbra 2008 č. p. SLOVCON-56/15-2/2008), na ktorej sú odlišné podpisy.

8. Sťažovateľka uzatvára, že správne orgány a správne súdy jednostranne a subjektívne vyhodnotili dôkazy svedčiace v prospech [REDAKOVANÉ] s pridržaním sa listinných dôkazov v neprospech sťažovateľky. Zastáva názor, že rozhodnutia správnych orgánov a napadnutých rozhodnutí správnych súdov vychádzajú z nesprávneho právneho posúdenia veci a nedostatočne zisteného skutkového stavu, ignorujúc iné rozhodnutia najvyššieho súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu tým, že zamietol žalobu sťažovateľky, ktorou namietala nezákonnosť rozhodnutia žalovaného, ktorý potvrdil nepriznanie vdovského výsluhového dôchodku sťažovateľke ako vdove po profesionálnom vojakovi. Rovnako namieta protiústavnosť napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu, ktorým bola kasačná sťažnosť smerujúca proti napadnutému rozsudku krajského súdu zamietnutá.

10. Ústavný súd sa najskôr zaoberal tým, či má právomoc preskúmať obidva napadnuté rozsudky. Vo vzťahu k porušeniu práv sťažovateľky rozsudkom krajského súdu uvádza, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavná ochrana poskytovaná ústavným súdom je postavená na princípe subsidiarity. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka mohla podať kasačnú sťažnosť (čo aj využila), o ktorej najvyšší správny súd rozhodol napadnutým rozsudkom. Právomoc najvyššieho správneho súdu rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o ústavnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné jej sťažnosť v časti proti namietanému rozsudku krajského súdu odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu. Preto ústavný súd bude posudzovať opodstatnenosť ústavnej sťažnosti len vo vzťahu k rozsudku najvyššieho správneho súdu, ktoré však hodnotil s aj v kontexte záverov rozsudku krajského súdu.

11. Sťažovateľka (nielen) v kasačnej sťažnosti k rozhodujúcemu záveru, že športová aktivita jej nebohého manžela (šnorchlovanie) v čase vzniku smrteľného úrazu bola činnosťou v čase

osobného voľna, namietala, že správne orgány účelovo prispôsobili dôkazy a argumentáciu, pre ktoré napokon vdovský výsluhový dôchodok nebol priznaný. Veľmi podobne aj z obsahu ústavnej sťažnosti obsahujúcej celý rad čiastkových skutkových okolností, ktoré sťažovateľka konfrontuje so zisteniami a s úvahami správnych orgánov (a správnych súdov), možno ustáliť, že kľúčovou sťažnostnou námietkou spochybňujúcou negatívny výsledok správneho konania (potvrdeného správnymi súdmi), je vo svojej podstate taký exces v hodnotení dôkazov zo strany správnych orgánov, ktorý viedol k nelogickým a neprípustným záverom v správnej veci sťažovateľky. Preto je možné konštatovať, že sťažovateľka namietala arbitrárnosť rozhodnutia, ktoré malo zasiahnuť do jej práva na súdnu ochranu (m. m. I. ÚS 115/2020).

12. Ústavný súd v tejto súvislosti zvyčajne zdôrazňuje svoje ústavné postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) mimo systému všeobecného súdnictva. Ústavný súd nie je skutkový súd. Úlohou ústavného súdu v tomto konkrétnom prípade, uvedomujúc si jeho skutkovú a právnu zložitnosť, ako aj celkovú dĺžku konania o návrhu sťažovateľky, je (v rámci kľúčovej sťažnostnej argumentácie) prieskum rešpektu k zásadám spravodlivého procesu v kasačnom konaní, ktorý spočíva v kontrole kvality vyhodnotenia zo strany najvyššieho správneho súdu (aj krajského súdu), či skôr konajúce správne orgány náležite, odôvodnene a nearbitrárne vyhodnotili vykonané dôkazy, na ktoré nadviazali ďalšie hodnotiace úvahy podstatných skutkových a právnych okolností v posudzovanej správnej veci.

13. Ako už bolo uvedené, podstatným a rozhodujúcim vo veci (ne)priznania vdovského výsluhového dôchodku bolo zistiť, či úmrtie profesionálneho vojaka bolo alebo nebolo dôsledkom služobného úrazu podľa § 46 písm. b) zákon č. 328/2002 Z. z. Zákon v tomto ustanovení predpokladá tzv. kvalifikovaný úraz, pri ktorom je zjavné, že tento úraz profesionálny vojak utrpel pri činnosti vykonávanej v záujme služby. Pre ľahšie posúdenie zákonodarca poskytol výpočet príkladov kvalifikovaného úrazu v § 29 ods. 1 a 2 zákona č. 328/2002 Z. z.

14. Pri hodnotení, či išlo o služobný (kvalifikovaný) úraz profesionálneho vojaka, vychádzali príslušné orgány verejnej moci z celého radu rôznych čiastkových otázok, najmä charakteru vykonávanej aktivity v čase vzniku smrteľného úrazu (potápanie), aké boli okolnosti príkazu veliteľa v daný deň a kedy nastal okamih splnenia veliteľom stanovenej úlohy. Dokazovanie bolo zamerané aj na vyhodnotenie povahy, resp. funkčnej náplne výkonu služby profesionálneho vojaka na vojenskej misii, pravidlá používania služobných motorových vozidiel vo vojenskej misii UNFICYP, aké sú obvyklé činnosti profesionálneho vojaka – vodiča v čase prestávok v službe. Ďalšia osobitná pozornosť bola venovaná aj vedeniu evidencie služobného času v zmysle denného poriadku normovaného v rozkaze veliteľa SLOVCON č. 53 z 30. septembra 2008.

15. Keďže rozhodnutie o nepriznaní vdovského výsluhového dôchodku je výsledkom 16-ročného konania, bolo by pomerne problematické vyčerpávajúco popísať celý proces a analyzovať všetky skúmané otázky. Ponúka sa však priestor aspoň na rámcový náčrt a intuitívne rozlíšenie podstatných a rozhodujúcich zistení z informácií získaných z rozsiahleho dokazovania. Po oboznámení sa s obsahom oboch napadnutých rozsudkov správnych súdov ústavný súd hodnotí, že informácie získané z celého spektra získaných a vykonaných dôkazov (napr. bod 39 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu) sú vyhodnotené presvedčivo, zrozumiteľne a logicky. Hodnotiace úvahy odkrývajúce vlastnú myšlienkovú činnosť súdov, najmä v podobe mnohých čiastkových záverov [zosnulý manžel sťažovateľky v čase smrteľného úrazu neplnil svoje funkčné

povinnosti ani rozkazy veliteľa, k úrazu nedošlo ani počas prestávky v práci, keďže výkon služby bol ukončený dovezením veliteľa na vopred určené miesto, ak mu z náplne jeho funkcie nevyplývala povinnosť pôsobiť pri veliteľovi ako čestná stráž a pod.] sú podľa názoru ústavného súdu v príčinnej súvislosti so záverom, že smrteľný úraz nebol utrpený pri výkone služobných povinností alebo na základe rozkazu veliteľa.

16. Pokiaľ ide o postoj súdov v kontexte zistených informácií k hlavným argumentom sťažovateľky, ústavný súd hodnotí, že na tie dostala náležité odpovede. K rozporovanej výpovedi [redacted] ako jediného svedka tejto tragickej udalosti, ktorý sa spolu so zosnulým manželom sťažovateľky v predmetný deň potápal, ústavný súd poukazuje na bod 41 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu (bod 33 napadnutého rozsudku krajského súdu), z ktorého vyplýva, že veliteľ [redacted] ani nemal právomoc mu takúto aktivitu (potápanie) uložiť ako príkaz, dokonca ani počas plnenia služobných činností, keďže mu nevyplývali z jeho služobného zaradenia. Ústavný súd ďalej zistil, že sťažovateľke bolo v konaní objasnené používanie služobných motorových vozidiel (bod 30 napadnutého rozsudku krajského súdu) a aj poskytnutá odpoveď na námietku zľahčovania jázd označených ako DUTY (bod 36 napadnutého rozsudku krajského súdu). Napokon aj k duplicitnému vyhotoveniu dôkazov [bod 7 písm. c) tohto uznesenia] taktiež sťažovateľka dostala dostatočnú odpoveď (bod 42 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu, bod 30 na s. 23 napadnutého rozsudku krajského súdu).

17. Z napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu (body 40 – 44) je zrejmé, že tento neprevzal mechanicky názory krajského súdu bez ďalšieho, ale autenticky preskúmal administratívny spis, vykonal účinný prieskum hodnotenia skutkových aj právnych okolností veci a na podstatu preskúmvanej veci poskytol dostatočné a ústavne udržateľné odpovede. Ústavný súd dodáva, že závery najvyššieho správneho súdu nie sú len všeobecnými konštatovaniami, ale sú založené na viacerých konkretizovaných pochybnostiach o sťažovateľkou tvrdenom služobnom charaktere činnosti (potápanie) v čase smrteľného úrazu nebohého manžela sťažovateľky. Napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu (aj krajského súdu), ako aj tomuto rozhodnutiu predchádzajúce rozhodnutia správnych orgánov nie sú výsledkom svojvoľne zisteného skutkového stavu či excesu v hodnotení dôkazov. Z týchto dôvodov nie je podklad na ďalšie úvahy o tom, že napadnutý rozsudok porušuje právo sťažovateľky na súdnu ochranu.

18. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súdu právomoc posúdiť prijateľnosť návrhu pred tým, než dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom. Za zjavne neopodstatnenú ústavný súd považuje takú sťažnosť, keď uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybniť ústavnosť napadnutých rozhodnutí. Tak je to aj v tomto prípade. Preto ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému rozsudku najvyššieho správneho súdu odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

[redacted]
predsedníčka senátu